

ભાવગરબાવળીના મોટ

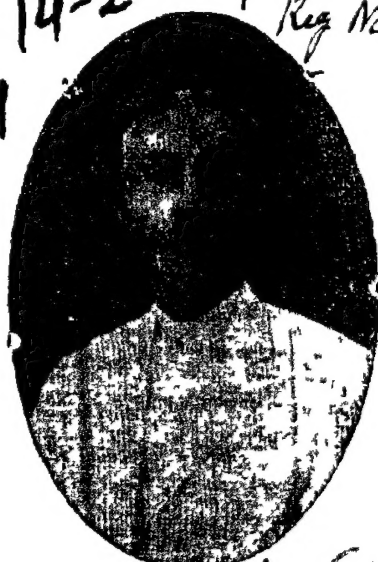
૨૧૨૩૩

ત્રીજી ધોગણ લાડી બાળાઓ માટે
ગુજરાતના પસિદ્ધ સાક્ષર
સ્વર્ગવાસી નવલરામ લક્ષ્મીરામ કૃત.
મરકરી તથા ગાયકવાડી કેળવણીખાતામાં ચાલતી

આવ - ૧૯૨૪ નાટ

14-2-24

1924

Reg No-171

સર્વ હક ગ્રાધીન

સને ૧૯૨૪ જાન્યુઆરિ

રચનાર—છગનલાલ નાગીરામ શહે

કિમત બે આના.]

શાહપુર—સુરત.

છબનસાલ મોતીરામ શાહ કૃત.

પ્રધાપીત

સરસ્વતી

આળ ગરબાવળી 'ની નોટ.

કોપીરાઈટ સંગ્રહ

આળ પ્રાર્થના	સ્ત્રી=નુગ્ધ	મુમાર્ગ=ખરો રંગો
પ્રાર્થના=માગળી	આલગ્ને=આપળે	દિવ=મન, અતર
આપ=તમે પોતે	મકટ=કુખ, પીડા	વસાન=ગાન
પ્રાળી માત્રના=મળાગ	ટાળળે=મટાડળે, દૂર	પગમારથ=પગપકાર,
પ્રાળી પદાર્થના	કરળે	પારકાનુભવ કરવું તે
શક્તિ=મળ, નર	વાલ=હેત	પ્રાણુ=પુરેપુરે
માપ=પ્રમાણ	સુભુદ્ધિ=સારી બુદ્ધિ	બ્યસન=ટેવ, આદત
પાય લાગુ=પગે લાગુ	કાષો=કાઠી નાખો	લગાડળે=પાડળે
પ્રથમ=પહેલું	કુતર્ક=નહારા વિચાર	અતર=મન
તમ=તમારું	કુચાલ=નહારી ચાલ	હિલાડળે=ખોલળે
પ્રેમ=હેત, પ્રીત	મંવ=સેવા, ચાકરી	ફેલાવો કરળે
અમપર=અમાનપર	ટેવ=આદત	મુદ્ધ=ચોકમુ
રહેમ=દયા, મહેમાની	હરે=અહ ભો	ભેગ=ત્રાયક
ક્ષેમ=કુશળ, આરોગ્ય,	અહમેવ=અહ કાર મર્વ	યોગ્ય=લાયક
શરીરે સુખી	માષાળુ=માષાધાળા	નિશાળે જતી છ-
કુશળ-આરોગ્ય, જરીગે	મીઠા=મધુર	ડીનુ વર્ણન.
સુખી	ખોલ=વાણી, રાખ	વર્ણન=હકીકત, વાત
ભાડુ=સગા, ભાઈબેન	ભાવ=હેત, પ્રીતિ	વાલી=ધ્યારી
આથ ટોળુ	નિભાવ=ટકાવ, ગુજરાન	છોટી=નાની

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગજરાતી કૉપીરાઈટ વિભાગ]

અનુક્રમાંક ૧૧૨૩૩ વર્ગીક

પુસ્તકનું નામ બાળ ગાંધીવાચી ગાંધી

વિષય 7144.5, 17, 181

ઝા'પણુ=સમજણુ
રાદો=કુણુઓ
દાદો=દિવસ, દહાડો
વા'લો=મળગામા,
પરોઢીએ
નિત્ય=દરરોજ હ મેગા
પ્રીતિ=હોસથી, ખુશીથી
ભાવે=હોસથી
ચૂકે=ભૂલે, વિસરે
કા કાળે=નખતે
સિલેટ=પત્થરપાટી,
ચેટ
સાહી=પટ્ટી ઝાલી
દીમે=દેખાય
હમહમ=હરખાતી હર-
ખાતી
સગમ=સારી
દરે છે=નક્કી થાય છે
વાતો=વાત્તાઓ
હરખ=આનંદ, ખુશાલી
સગવને=અધાને, સર્વને
રસાળી=રસવાળી

ખોલ=શબ્દ, વાણી
મન ગમે=મનને પસંદ
પડે
છાડીઓની ઉઝાણી.
ઉઝાણી=મિળ્યાતી
અલીઓ=ખેનો
હળીમળી=સપી
કા=કાઠ
આણી=લાવી
ખોળી=ગોધી
અણી=એડી, ખાટેલી
સરતા=માવા
ખોરા=વાસ ભારતા
કાકડી=ચુકી નયણુ
ઢાલ=દરાખ
ખર્જૂર=ખરજૂર
ખર્જૂર સરખી=ખરજૂર
ચોસલા જેવી
હરખી=ખુશી થઇ
ક્રમે=ક્રાઇ પણુ રીતે
હાર્યો=ભાગ્યો
ખપે=ઉપયોગમા આવે, બિચારી=ગરીબ

કામ લાગે
મમગ એ જાતના થાય
છે ખાગ ને મોળા
ગટ કરી ગયા-ખાઈ
ગયા
પાય પકાત=વાડવા,
હોતગ જેખી,
કર્મીપુરી, સત્રફણી
વગરે
જલ મગવળે=મોમા
પાણી આવે ખાવાનું
મન થાય
ગળગળતુ=ઘીથી નીતનું
મો બળતુ=તીખુ તમ
તમતુ
ખોખો=પોસ
ખાગેક=મુકુ ખગુર
સેકયો=શેડલો
ખાનુ=ચોરીને
ધુપાવી=સનાડી
નાળી=મોડવી, કાઢી
રેતી=રડતી
ખપે=ઉપયોગમા આવે, બિચારી=ગરીબ

भास=पामे	परमेष्ठ	अटिआतो
मिग/मानी=डिआणी	रूपा=भडे, दया	भरेरा=पोतानो फेश
गुजरानतो वनस्पति	भरतप=दि दुरान	पामेठो=छेछो, धारे
वैलव.	भागे=वणी	सउ=गणी
भाग १ लो.	भन=चद	निद्यामान=सगवती
वैभर गोआ	मुडी=भगभ, नारी	मभाता=आद डाभा
रुड=सारे	दगदग=गडिआहा	डाड्या
भनद दग	मार्जि=मा	उभरदगी डड आधी
जगदीगे परमेष्ठ	दगदग माडी दुणी गया	भआरी आगस दूर
धया गता ता	गडिआहाभा आरी	डुकी
दीता नदर आनद	पया	भदर पडा=मेदान पडा
धर रगा	आव नगद	प्रायात धायातेया
धान्य आनाग	जनम-गिदगी	थाआ
भनद परम १०	दुनद डगा	इतेउत जय
आन नान	मुड १ आगे	धारी-निनारी
जीहा रगा	भमत उर आपमत	गुजरानतो वनस्पति
डुगणी १ मजुनो	गाड-र-पटानी भाइके	वैलव.
गोत	हावा=अदेआठ	भाग २ लो.
डाडु सानु काये	ताले=के	मगीयो=आग
कामनी मान	दाज=जागणी	काटयो=कग इलवागो
कायु मारी भाया	धुमो=इगे	थया
किरेतार=अनावना	गरे=अह डागधी	पुयो=णीयो
	गडयो=आआद, सुणी,	

પ્રખ્યાત=ખાણીતો
 ઝુડ=જથો
 દીમે=દેખાય
 હરખી=આનંદ પામી
 હમે=ખુશી થાય
 ધરા=ઢેવાવો, ભરાવ
 આગમ=આગે આજીવે
 મેના=વડર
 હાથેહાથ=હાથ ધ
 મણુ=ખામી, ડસર
 છાયા=નીજો
 છુડી=તારી
 ખીનુ=ખીની ગદ્યુ
 અમૃત્ય=જેતી કિમત
 થઈ રાકે નહિ તે
 બુધ=બુદ્ધિ, અક્કલ
 હિલુ=વગરના
 ખપ=કામ
 ખરે=ખચિત, નક્કો
 વાડ=ગુનો, તકસીર
 કાએ=કાંઈ પણ
 શેનડી-જેરડી
 ઝુકે=નમે

કુભસ્થળ=હાથીના મા- ગીબેર ગી=તરેહ
 થાની વચમાનો ટેકા તરેહના રગના
 ઝનાહિર=રતન આખે વળગે=આખને
 ગાઉ=વખાણ, તારીફ ગમે
 ડર ખેડી મહેડી, મહડી,
 ડદા=એક જાતનું ફૂલ મનમન ચર્મ
 ઝાડ એ ઝાડપર શ્રી ગુણી=ગુણકારી
 ફૂલુ ભગવાને ગો મનમવી-બહેડી
 પીના તુગડા લઈ માનમ-પીમળ, વામ
 મૂકયા હતા આપાસ=આગે તરક
 કીવી=ટકારી માહામણ-શોભિતા
 ખરે=પણ નક્કો કેમુડા=ખાખના ફૂલ
 જમરખી=જમરખી મુરખફવ=મુરખમુખીના
 ડદાની=કેળ ફૂલ
 પપાઉ=પપનમ પડ=પાડા
 મઝાદાર=નહેજતદાર, ચાપામુ=ચપ્રમા સાથે
 ગ્વાદિષ્ટ હામુ-હમતુ
 ગુજરાતનો વનસ્પતિ હાસુ આવે=ખાવે
 વૈભવ. તુરી=પીપી, સરણા
 ભાગ ૩ જે. અનિયા=મન્યા
 મઝા=આનંદ પુડગે=જૂમ પાડે
 સુગંધ=સારી નાસ વૈભવ=નીના, શોભા
 સગની=ખેન ઈશિ=પરમેશ્વર

લીલા=શોભા

વાસ=નહાણુ, મુઠામ

જગદીશ=પરમેશ્વર

સભર ભર્યો પગેપુગ

ફાયા

ભાગ્ય નમીય

ભવ-દુનિયા

સાર-મતનય

સયા-ગયા

નિગાળતુ વર્ણન.

વર્ણન-હળીકત

પાય લાગુ-પગે લાગુ

ભાગ મટાડ, દૂર કર

મુખ-મોઢે

બે નપણી-સહાય

મનમોજે ખુશીથી

ગીત ગાયન

રૂપાળા=શોભિતા

ઉમગ હોસ, ઉલટ

બેળવણા નમડા

ખુશકાર=ખુશ કરનાર

રીઝી=ખુશી થઇ

ચળકતે=ઝળકતે

ખાળા=છાડરી

નકશો=ગામ કે ફેરાનો

ચિતગેલો નમુનો

નવન ગી=તરેહ તરેહના

રગના

તકતકતા=ચકચકતા

ભલા=સાગ

તખ્તા=આનસા

ભગ્યા-ટાઝા

ચકર ચકર=ગોળ ગોળ

સખી=બેનપણી

સગ=સાથે

મનિ=બુદ્ધિ

નગે ખુશીથી

મઝા=આનંદ

ગન=છુટ્ટી

માયા હેત, પ્રીત

પગે=ઉપરે

શાન=ધીંગ

મીઠું ભાખે=મીઠા વ-

ચન બોલે

ઘટા=ચાલાકી, ખુબી

ત્યાહી=ત્યા

ચોટે=વળગે

ગાહી=છવાઈ, પથરાઈ

અહારી=આવી

મોજ=મજા

રદ=સુ દર

ભાગ્ય=નસીબ

જાગે=ઉઘડે

ભણતર=વિદ્યા

વણુ=વગર

પગુ સરખા=દોન જેવા

નર=પુરુષ

નાર=સ્ત્રી

અપાન-ધણાજ

નિગ્યા=બોયા

ત્રીજી ચાપડીનો “ ડિક્ટેશન શિક્ષક ” ત્રણ આના.

બાળકોની માગણી.

સમજુતી-હે પરમેશ્વર ! તમે સર્વજ્ઞ બ્રાહ્મી પદાર્થના માયાપ હો, માટે હું માગુ તે આપો, તમારા બળનું કાંઈ માપ નથી, હે પરમેશ્વર ! હું પગે લાગીને આટલું માગુ છું (૧) પહેલાં હું તમારો પ્યાર માગુ છું તમે અમારા પર મહેનગાની રાખો, તમારી મહેન બાનીથીજ અમે શરીરે સુખી રહીએ, માટે હે પરમેશ્વર હું પગે લાગીને આટલું માગુ છું, હે પરમેશ્વર (૨) હું, મારી મા નર્મરે સુખી રહે એવું માગુ છું, મારા બાપ શરીરે સુખી રહે એવું માગુ છું મારા સગા વહાલા અને લાઈ મેનો શરીરે સુખી રહે એવું માગુ છું, હે પરમેશ્વર (૩) હું માગુ છું કે અમારું પોપણું ડરજે, વળી અનાજ, લુગડા અને આબરૂ પણુ આપજે અને ગંધા માણસના દુખ મટાડજે, હે પરમેશ્વર (૪) હું હેત લાનીને માગુ છું, કે હું બાળકને તમે સારી બુદ્ધિ આપો, અને નહારા બિચાર તથા નમરી ગીતભાતને કાઢી નાખો હે પરમેશ્વર (૫) હું માયાપની સેવા અને હમરા સાચુ બોધવાની ટવ માગુ છું વળી માગુ છું કે મારા મનમાનો અલ્લાહ કાઢી નાખો, હે પરમેશ્વર (૬) હું માયાળુ નવલાર, મીઠા વાણી અને બધાપર હેત ગહે એવું માગુ છું, કે જેથી દુનિયામા માઠ ગુજરાત થાય, હે પરમેશ્વર (૭) હું માગુ છું, કે મને ખરા ગરેનો (મોઢાનો માગ) બતાવો અને મારા મનમા દયા રખાવો, વળી પાન્ડાનું પુત્રેપુત્ર લલુ કરાવો, હે પરમેશ્વર (૮) હું માગુ છું, કે મને લલુવાની ટવ પાડજે, અને મારા મનની આખો ખુલ્લી કરજે, મનલગ્ય કે ખરૂં ખોટું સમજવાની બુદ્ધિ આપજે, વળી સાચનો આકખો સુરજ ઉઘાડજે મનલગ્ય

કે હુ માયુ બોનુ ડે એરી આયનો દેવાવો કરજે, હે પરમેશ્વર૦
 (૯) મ ઉપર પ્રમાણે જે જે માયુ તે તારી પાસ માગવાને હુ
 લાયક છુ અને તમ આપ છો તેથી આપના જોડા, હવે મને
 જે જે આપના લાયક હોય તે આપો, હે પરમેશ્વર૦ (૧૦)

નિશાળે જતી છાત્રીની હકીકત.

સમજુતી—મારી વહાલી બેન બહુ નાની છે, પણ સમજણુમા
 મોટી છે મતવળ ૫ સમજણ વધારે ૧ (૧) મારી વહાલી
 બેન ૩૭૭૦ કુર્તી નથી, અને આ મા નિસ્સ ૫૫૫૫૫ હોય છે મતવળ
 કે હસમુખી કે (૨) મારી વહાલી બેન મજાકામા વહેલી અને
 બધાથી પહેલી ૧૩ છે (૩) મારી વહાલી બેન દરરોજ દાતાલુ કરે છે,
 ને ખુશીથી નહાય છે (૪) મારી વહાલી બેન ચોટયો ઓવાવે જે
 ને રોજ કપાળ નુગ્રવે કે (૫) મારી વહાલી બેન ૧૦૦ મુધી ગણે
 છે અને હોસથી “બૂ પા” ગીએ કે (૬) મારી વહાલી બેન નિશાળે
 જાય છે અને પ્રાત્ર દિવસ નિશાળે જનાનુ ચુકતી નથી (૭) મારી
 વહાલી બેન પ્યેટ પન્ડ છે અને બહુ સમજુ દેખાય છે (૮) મારી
 વહાલી બેન પેન માગે છે ત્યારે બધાને વહાલી લાગે છે (૯) મારી
 વહાલી બેન હાથમા ચોપડી લે કે, અને હરખાતી હરખાતી ચાલે છે
 (૧૦) મારી વહાલી બેન લેશન કરે છે તેથી ગયામા નક્કી સારી
 ગણાય છે (૧૧) મારી વહાલી બેન વાન્તાઓ વાચે છે તેથી બધાને
 ખુશાતી ઉપજે છે (૧૨) મારી વહાલી બેન તાળી લઈને (તાળ
 સાથે) રસાળી ગઈ ગાય છે ૧૩) મારી વહાલી બેનની મીઠી

વાણી જેવી મે દુનિયામા ડોહની મીડી વાણી સાલળી નથી (૧૪)
મારી વહાલી એન તમે વહાલા લાગો છો માટે તમને પસંદ પડે તે
માગી લો.

છોકરીઓની મીઠખાની

સમજૂતી—સૌ બેનો સ પીને આવો આને આપણે મીઠખાની કરીએ
બધાએ ધન્યવાદી કાઈક કાઈક ખાનાનું લાવો, આને આપણે ઉગ્મણી કરીએ
(૧) કોઈ મેંદલા ચણા અને કોઈ 'પાણી લાવી આને' કોઈ કોપર
ને ખાડ લાવી આને (૨) કોઈ ખજૂર શોધી લાવી આને કોઈ
ચારોળી ખાતી ખાતી આવી આને (૩) કોઈ ડહું છે એ તો બોટેલી છે
આને કોઈ મીડી બદામો લાવી આને (૪) કોઈએ માધા પરના
આળ્યા, આને એ તો ધણાજ ખોરા છે એમ સૌએ કહ્યું આને
(૫) કોઈ મુકા રાયણો તો કોઈ દગળા લાવી, આને કોઈ આમો
મળો લાવી આને (૬) કોઈ બગ્દના ચોસવા જેવી બરડી લાવી,
આને તે બેલ બાળકાએ ખુરી થઈ કહ્યું આને (૭) કોઈ ખુશીયી
પેડો લાવી, આને પણ તે કોઈથી કેમે કરી લાગ્યો નહિ આને
(૮) પણ તે પત્થરથી લાગ્યો આને કોઈ સાગે લાડવો લાવી આને
(૯) કોઈ ડહું છે એ અમારા કામમા નહિ આવે આને ત્યારે
કહ્યું કે એ તમને નહિ મંડીએ, આને (૧૦) કોઈ સકકપારા લાવી,
આને તો કોઈ ગોળપાપડી અને ખારા મમરા લાવી આને
(૧૧) કોઈ પસંદ પડે તેવા ગાડીઆ લાવી આને તે તો રમતા
રમતાજ ખાઈ ગયા આને (૧૨) કોઈ પાચે પકવાન લાવી આને

તે જોઈ નક્કી મોમા પાણી આવે મનલગ્ય કે ખાવાનું મન થાય.
 આજે (૧૩) કોઈ ઘીથી નીતરતું દળ અને મગદળ લાવી, આજે
 કાષ્ટએ તીખું તમતમતુ અથાણુ આપ્યું આજે (૧૪) કોઈ ખોખો
 ભરી ખાગેક લાવી આજે કાઈ શેકલો પાપડ લાવી આજે (૧૫)
 કોઈ કાઈ ચોરીને સતાડતી લાવી આજે તે જેની આવી કે તરતજ
 પાછી મોકલી આજે (૧૬) અને તેને કહ્યું બેન એ તો ચોરી
 કહીશ્ય આજે. હજી નગર ધનમાથી કાઈપણુ લાનવું નહિ આજે
 (૧૭) એટલામા એક ગરીબ છોડરી રૂતી આવી આજે અને કહ્યું
 કે મારી મા કાન આપતી નથી આજે (૧૮) એને હાથથી પાસે
 બેસાડી આજે અને બધાએ ઉગ્ગણી કરવા માડી આજે (૧૯)
 મધા હેનથી વહેચીને ખાય છે, આજે અને કહે છે કે ખાઈ પી
 રહ્યા પછી ગળ્યા ગાના માડીએ આજે (૨૦)

ગુજરાતની વનસ્પતિ શાલા. ભાગ ૧.

સમજુતી—ગુજરાત ફેશ સારો છે, સારો છે, સારો છે
 પરમેશ્વરે એને દુનિયામા સારો બનાવ્યા છે (૧) જ્યાં જુઓ ત્યાં
 આનંદ આનંદજ છે, કારણ કે પરમેશ્વરે પૈસા અત અનાજની
 મહેરબાની કરી છે (૨) ઘણી જાગ, બાજરી, ભાત, ઘઉં, ચણા, વટાણા
 અને વાલ થાય છે (૩) વળી જ્યાં ઘણી તુવેર, મગ, ચોળા, મઠ,
 અડદ, મકાઈ અને જવ ધણા થાય છે (૪) અને વળી દીવેલી, તલ,
 અળસી વગેરે ચીજો હજારો હજાર કળશી પાકે છે (૫) હુ ખરૂં
 કહું છું, કે એ ગણે ગણી શકાય એમ નથી, ગુજરાતમા તમામ

જાતનો કાચા મોના જવો કીમતી માલ પુષ્કળ થાય છે (૬) પરમેશ્વરે કાંઈ પણ ખામી ગણી નથી, પણ કિલટી હિંદુસ્તાન ઉપર ઘણી મહેરમાની કરી છે (૭) હે ભાઈ 'આપણીજ મોટી ભૂત છે, કે આપણે ગર્વિયાઈમાં આવી પળ્યા છીએ (૮) જો આવો ફળદ્રુપ મુલક ખીજાને મળ્યો હોય તો બિદગીમાં તે દેખ નહીં જાણે નહિ. (૯) લોકો પોતાની બુદ્ધિથી કંઈ પણ હુન્નર પરદેશમાંથી શીખી લાવતા નથી, અને પોતાની માકલ પોતી જીદ હોય છે મતલબ કે આપદાદાના ધંપામાં કંઈ સુધારો કરતા નથી (૧૦) આપમત, આળસ અને અજેબાઈ એ બધું છોડી દે, અને દેશની લાગણીને માટે અભિમાન ગંभी બને ફરે, મતલબ કે પરદેશમાં મુમાફરી કરે (૧૧) અહીં દારથી (રસદેશાભિમાનના અહીં દારથી) દેશ પાછો ચઢિઆતો કરે, અને મતા બેસતા પોતાના દેશનું મુખ ધરે (૧૨) સપ ગંભીને, સરસ્વતી દેવીને યાદ કરીને, હુન્નર કળામાં અભિમાનથી છઠ્ઠલા થાઓ, મતલબ કે હુન્નર કળામાં મર્યા રહો (૧૩) કેડ બાંધીને જરાવારમાં આળસ દૂર કરીને તૈયાર થાઓ તો હુ વિચારીને કહુ છું કે તમારી જીત છેજ (૧૪)

ગુજરાતની વનસ્પતિની શોભા. ભાગ ૨.

સમજાવતી—ગુજરાત ખરેખરો આગળ છે, અને ઘણા કળ-ફૂલવાળો હોવાથી જાણીતો થયો છે (૧) જ્યાં ઝાડોના ઘણા જ્યાં માવમ પડે છે, જેને જોઈને મન આનંદ પામી ખુશ થાય છે (૨) વડ ચારે તરફ ફરતો ફેલાવો કરે છે, તેની નીચે લશ્કર ઉતરતું હતું

(૩) હાથ ત્ર ધણા આગાઓ ડિગે છે, કહેા કે ડુંગીના સ્વાદમા કાઠ
ખામી છે ' (૪) વીમડાનો ત્રીજો સારો છે, સારો, પણ આમડીની
પ્રીતિ નહારી છે ડાંગલ કે વીમડા કડવો છે પણ તે અને તેની દવા
ગુણકારી છે, આમડી ખાટી છે અને તે ને તેની હવા રોગ
ઉપજાવનારી છે (૫) કપાસનો છોડ ડેવો સારો છે ' એ પોતે નાનો
છે પણ દુનિયાને ઠાડનારો છે મરણ કે ડના લુગડા બને છે ને તે
આખી દુનિયા પરેડે છે (૬) આ ખમખસનું ખેતર ડેવું ખીલી
રહ્યું છે ' જેના રસનું ત્રાણ કીમતી અગ્રીણુ મને છે (૭) અક્કલ
વગરના માણસો તે વગર ડારણે (શોખને માટે) ખાય, તેા નકકો
મરેજ, એમા એનો ડાઇપણ વાક નથી (૮) આ ઉભી શેઠડીઓ
ડેવી શોભે છે ' જો,જો, એની ચમડીઓ ડેવી નમે છે ' (૯) પેનું
કણસનું કળ કેવું મોટું છે ' તે હાથીના માથાની વચમાન' દેકા
જેવું દેખાય છે ' (૧૦) જો,જો બધા જાડા રતનાજી છે મતલબ
કે ધણા નીમતી છે, ૯ ડોના વખાણુ ૮૨ અને ડોના ન કર (૧૧)
આમાપાવવ, ડદમ, પીપળ, ખીચી અને જાણે આકાશને ટકારી રહ્યું
હોય એવું ઉચ્ચ તાડનું જાડ પણ છે (૧૨) વાસ, સાગ, સગવો,
ખાવળ, ખાખર, ખજૂરીઓ, અને આવળના જાડ પણ છે (૧૩)
જમખળી, કમખળી, બોડી, મીતાફળી, કેળ, અને દાડમડીઓના જાડ
છે (૧૪) કોર્ડી, રાયણ, લીંણુ, જાણુ, નાગડી, અશુર, અને રોતંગના,
સાથા ફળ તુ તે ૧૬૫ વળી પપનસ પ્રલસા અને દ્રાખો એવા
સાખો નાદરાળા મેના થાય છે (૧૫)

ત્રીજા ધોરણની સૃષ્ટિજ્ઞાનની પ્રશ્નોત્તરમાળા.

ગુજરાતની વનસ્પતિની શોધા. ભાગ ૩.

સમજૂતી—હે બેન ! કૃત્તો આનંદ તો આપણા ગુજરાત દેરામાં જ છે કારણ કે તેમાં મોના જેવી શોભા અને સારી વાસ એ બને છે (૧) કૂલો કેવા તરેલ તરેલના રંગના છે તે ગોડીને આમે વળગે એવા છે મતનમ કે તે આખને ઠાગર જેવા ગમે છે (૨) વળી તેની ખુશબો એવી સારી આવે કે ક તેથી આમે ગુજરાત દેશ બહેન બહેન ચર્ચિ રહે છે (૩ જીરું, જાતું, જાતી, સાહેલી, પાગિતલક, ચપો અને ચપેલીના ફૂલ છે ૪ ગુણુડારી ગલમ, મોગરો, અરમગરો, ગુનડી, તગર, તુળાની અને ડમગના છોડ પાલ છે ૫ ચાગ તરક જગનો ફોળા મનમમ થઈ રજા છે, પ્રેાનું નામ પેતા વાગર પ્રી સાગ સાસ આવે ૭' () પાણીમાં કમગના ફૂલ ચાગે તરક પ્રા પીની ન્હા છે ' આજે ગુનયાસના કૃત્ત પ્રા શોભિતા લાગે છે ૭ આ ગુણનાના ફૂલ પ્રા શોભી રજા છે ' કેસુડાના તથા કમુગાના ફૂલ પાવા વાગે છે (૮) હે બેન ! પેલા મુદર ગજમુળી પ્રા જગની પાહળ પ્રેમથી પ્રા કહે છે ' (૯) પોયળીના ફૂલ ચદ્રમા સાથે પરખેના છે, તેથી જ્યારે તે વરમાને જીએ છે ત્યારે તે ખીન છે ૧૦ ડગ્લા અને તનમનીયાના ફૂલ મળના પીયા છે, અને ધતુગના ફૂલ પીપી જના ગનેવા છે, (૧૧) જાણે વન પરમેશ્વરની શ્રીલા પોડાગુ હોયની ' વનની શોભામાં પાલુ પરમેશ્વરનું રહેલા છે (૧૨) જ્યાં જોડે છુ ત્યાં પરમેશ્વર પુરપુરે કેલાયો હોય, એમ લાગે છે નનવરામ કપિ કહે છે, કે મારૂં સાડું નસીબ કે હુ દુનિયાના સાગ તરક ગયા મતલમ કે દુનિયાનો સાર મેં કહી બતાવ્યો

નિશાળની હકીકત.

સમજૂતી—મા, ૧૬ તને પગે લાગીને કહુ છું કે તું મને નિશાળે નક, મા, ૧૭ માટેથી માગી લઉં છું કે મારા બહુવાના કોડ તું પુન પાડ (૧) મા માગ જેવડી માગે ઘણી સહીઅરો જો, જો, આપડીઓ લઈને બહુવાને જાય છે (૨) મા, જો, જો એ ડવી અનદથી નિશાળે જાય છે' હે મા' ત્યા જો જાય તો દુઃખગત ગીત ગવાય છે (૩) મા, ત્યા શોભિતા જગતી (ગાકાની) એક પેટી ભરેલી છે, હે મા, તેને ત્યા ખેડી હાસથી જુએ ૭ (૪) મા, બીજી પેટી ખુન કો એવા રમકડાની છે, મા જને માણસા ખુશીથી આકારની પેટી કહે છે (૫) મા, વળી ત્યા શોભિતા જગતના આક્રમ ધણુ લખાટા પગેલા છે તે વડે છોકરીઓ ગજો છે (૬) મા, તરેલ તરેલના જગજગતા રગવાળા નવા નકશાઓ સાગી મેને લીતે ટગાવ્યા છે તે જાણે આરસા હાવની' (૭) મા, ત્યા એક ચીતરેલો ગોગો (પંચીનો ગોગો) ચારે તરફ ફરી શકે એવો છે, મા, સાચુ કહુ છું કે ખરેખર તે ચકર ચકર ફરે છે (૮) મા ૧૬ એક દલાડા મારા ખેનપણી સાથ ત્યા ગઈ હતી, મા, તજ દિવસથી ખુશીથી બહુવાની મરણ થઈ (૯) મા, નિશાળમા તો બહુવાની મગ્ન છે મા, ત્યા એક વાગે મવાની રમ મજો છે (૧૦) મા, ત્યા મહેતાજ બધાપર ધણી માયા નખે ૭, મા, મહેતાજ હમેસા ધીંગ વ્યભાવથી મીઠુ ખોલે છે (૧૧) મા, ત્યા શીખવવાની કવી ખુબી છે' મા, ચાર તરફ ઘટા છવાઈ રહી છે તેથી ત્યા બહુવામા મન ચોટ છે (૧૨) મા, આરી નિશાળે બહુવા જવુ એ તો આનંદ મા, ત્યા હમેસા

રમ્યા કરતાં ભણવું ગમે છે (૧૩) મા, જે નિશાળ બહારથીજ
લલચાવે એવી છે, હે મા, જે ત્યાં જઈને હોસથી ભણીએ તો
નમીજ ઉધડે (૧૪) મા, વિદ્યા વગર સ્ત્રી અને પુરુષ દોર સન્ધ્યા
રહે છે, મા, મેં ભણતરમાં ઘણાજ સુખો જોયા છે (૧૫)

સમાપ્ત.

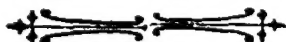
ભાષા શુદ્ધિ અપૂર્વ પુસ્તક

બાળપોથીથી પાચમી ચોપડી સુધીના “ ડિક્ટેશન શિક્ષક ”
બીજા ધોરણની સૃષ્ટિજ્ઞાનની પ્રશ્નોત્તરમાળા ત્રણ આના.
કર્તા-છગનલાલ મોતીરામ શાહ. સાહિત્ય—સુરત.

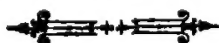
પ્રસિદ્ધ કર્તા-છગનલાલ મોતીરામ શાહ.

પ્રસિદ્ધ કરવાનું કેકાણું શાહપોર-સુરત.

મુગ્ધ બરાનપુરી ભાગળ ઉપર આવેલા શ્રી “ અનાવિલ ” પ્રીન્ટીંગ

પ્રેસમાં રઘુભાઈ લલુભાઈ દેશાઈએ ગ્રામ્ય

બાજી ૩ ૭

નકલ ૧૦૦૦

સને ૧૯૨૪.

ડિક્ટેશન શિક્ષક ખા ૧ થી ૫.

આળખાથીના બે આના.

ભા. ૧ પહેલી ચોપડીના. અઢી આના.

ભા. ૨ બીજી ચોપડીના. ત્રણ આના.

ભા. ૩ ત્રીજી ચોપડીના. ત્રણ આના.

ભા. ૪ ચોથી ચોપડીના. ચાર આના.

ભા. ૫ પાંચમી ચોપડીના. ચાર આના.

“ ડિક્ટેશન શિક્ષક ” માં શું શું છે ?

૧] પાઠ્યપુસ્તક અધર શબ્દો.

૨] જોડણીના એકજ સરખા નિયમવાળા શબ્દો.

૩] કઠિન મળતા શબ્દોની તારવણી.

૪] જોડાક્ષર. ૫] મળતા જોડાક્ષર.

૬] પરીક્ષાના ડિક્ટેશનમાં આવનાર શબ્દો.

ગુજરાતની સામાન્ય લૂગોળની પ્રશ્નોત્તર માળા ૩ આના.

દ્વિધારણવાર ધ્રુવ “ મુખ્યલિખિત શિક્ષક ” તૈયાર છે.

“ આળખાવળી ” ની નોટ ભા. ૨. બે આના.

મેસર્સ. સી. ડી. શાહ. એન્ડ કો. કૃત. અર્થની નોટો.

પહેલીના	અર્થ ૦-૨ ૧	છટીના	અર્થ ૦-૬ ૦
બીજીના	,, ૦-૪-૦	સાતમીના	,, ૦ ૧૦ ૦
ત્રીજીના	,, ૦-૫-૦	કન્યા ૧ લીના	,, ૦-૪-૦
ચોથીના	,, ૦-૭-૬	કન્યા ૨ જીના	,, ૦-૫-૦
પાંચમીના	,, ૦-૮-૦	કન્યા ૩ જીના	,, ૦ ૭-૦

છગનલાલ મોતીરામ શાહ શાહપોર-મુરત

